

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

Таким чином, кримінально-правова кваліфікація є засобом реалізації кримінальної відповідальності, вона конкретизує кримінальну відповідальність, встановлює її межі. Кваліфікація діяння полягає також у тому, що цей процес не може бути загальним, оскільки кримінальна відповідальність є персоніфікованою. У зв'язку з цим, в процесі кваліфікації злочинів проявляються практично всі принципи кримінального права, а саме: законності, справедливості, особистої відповідальності, тощо. Необхідно зазначити, що процес офіційної (легальної) кваліфікації передбачає закріплення її результатів в процесуальних документах, тому така кваліфікація повинна проводитись високопрофесійними фахівцями. Помилки в кваліфікації діянь стають на заваді, в решті решт, призначенню справедливого покарання за вчинені злочини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Навроцький В. О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації [Текст] / В.О. Навроцький. – К.: Атіка, 1999. – 418 с.
2. Ус О.В. Кваліфікація злочинів: сутність та поняття //Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна № 1106. Серія «ПРАВО». Випуск № 17, 2014 рік – с. 171-175.
3. Клочко А.М. Курс лекцій в схемах «Кримінальне право» (Загальна частина) / укладач: А.М. Клочко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. - 111 с.
4. Навроцький В. О. Основи кримінально - правової кваліфікації: Навч. Посібник. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 704с.
5. Кузнецов В. В., Савченко А. В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. - К.: Вид. Паливода А. В. , 2006. - 300с.

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАКРІПЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Канівець А. М.

студентка II курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Науковий керівник: Клочко А. М.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри АГПФЕБ юридичного факультету

Сумського державного університету

23 травня 2013 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України № 314-VII: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб», який вступив у силу з 1 вересня 2014 року. Даним актом внесені певні зміни до багатьох кодексів та законів України, проте, основним нововведенням стали перші кроки щодо запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб. Зміни до Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачають введення до його структури Розділу XIV – 1 “Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб”, в якому визначено підстави та суб’єктів, до яких застосовуються заходи кримінально-правового впливу, підстави звільнення юридичної особи від застосування таких заходів, види та загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

Можливість притягнення юридичних осіб в Україні до кримінальної відповідальності є актуальним та одночасно дискусійним питанням. Як демонструє практика, значна кількість кримінальних правопорушень вчинюються для або з використанням юридичних осіб.

Існування даного розділу у КК України викликає чимало дискусій. Зокрема, такі криміналісти як М.І. Бажанов, Л.П. Брич, С.Б. Гавриш, Н.О. Гудорова, О.О. Дудоров, О. Козаченко, В.І. Осадчий та Е.М. Кісілюк стверджують те, що даний розділ суперечить багатьом діючим положенням кримінального права, а також, що запровадження даного інституту не призведе до зменшення злочинності в державі, спираючись на міжнародний досвід.

Суб'єкт злочину - це один із елементів будь-якого складу злочину, без якого не може наставати кримінальна відповідальність. Згідно з КК України суб'єктом злочину може бути фізична особа [1, ст. 18]. Виникає питання - чи можна притягнути в Україні юридичну особу до кримінальної відповідальності за вчинення злочину? Наприклад, у багатьох зарубіжних державах існує така практика. Юридичні особи є суб'єктами злочину в європейських (Нідерланди, Данія, Норвегія, Фінляндія, Румунія, Молдова, Литва тощо), мусульманських (Ліван, Сирія) та азійських (Китай, Індія, Японія) державах.

Визнання юридичної особи суб'єктом злочину суперечитиме принципу індивідуалізації відповідальності та відповідальності особи за наявності її вини (як на цьому наголошує О.О. Михайлов [2, с. 8]).

Також застосування такого покарання, як ліквідація юридичної особи може призвести до підвищення рівня безробіття в Україні і, відповідно, до зростання рівня злочинності. Крім того, враховуючи рівень розвитку правової свідомості суб'єктів правозастосування (а саме органів досудового розслідування, суду), не виключена можливість зловживання з їхнього боку, з метою незаконного збагачення [3, с.6].

У зв'язку з тим, що інститут кримінальної відповідальності юридичних осіб є абсолютно новим для науки і галузі кримінального права України, виникає багато дискусійних питань та аргументів «за» і «проти» з цього приводу.

Аргументи «проти» можливості застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру наступні:

1) відсутність «вини» юридичної особи, таким чином, і суб'єктивної сторони складу злочину. Головним недоліком введення кримінальної відповідальності юридичних осіб є те, що визнання її суб'єктом злочину не відповідає традиційній кримінально-правовій доктрині винної відповідальності, яка полягає в усвідомленому суб'єктивному відношенні суб'єкта до його діяння та його наслідку. Це означає, що вина може бути встановлена тільки у фізичної особи, а у юридичної вона відсутня. В кримінальному праві тільки при наявності вини вчинене діяння отримує суспільну небезпечність. Вина також є невід'ємною частиною складу злочину. Однак, юридична особа не має психіки, тому взагалі не може нести яку-небудь публічно-правову відповідальність;

2) тільки фізична особа є суб'єктом кримінальної відповідальності. Ще одним аргументом противників кримінальної відповідальності юридичних осіб є закріплення в КК України положення, що тільки фізична особа може бути суб'єктом кримінальної відповідальності;

3) до юридичних осіб можна застосовувати більш значні розміри штрафу, які перевищують закріплені на законодавчому рівні межі можливі для фізичних осіб.

Прибічники можливості застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру аргументують свою позицію наступним:

1. в умовах сьогодення значна кількість злочинів вчиняються із використанням фірм чи компаній (в тому числі й підставних). Тому, ефективним способом боротьби з такими кримінальними правопорушеннями є накладення прямих санкцій на згаданих юридичних осіб;

2. притягнення до кримінальної відповідальності лише окремих фізичних осіб, працевлаштованих в юридичній особі за діяння, вчинене всією організацією, несправедливо. У подальшому така фірма може продовжувати вчиняти кримінальні правопорушення, покладаючи всю провину на окремих працівників;

3. на міждержавному рівні часто саме в межах кримінального права проводяться розслідування щодо протиправної діяльності міжнародних компаній;

4. факт притягнення до кримінальної відповідальності підриває ділову репутацію компанії, що може стримати зростання злочинності серед інших юридичних осіб;

5. можливість проводити ефективну боротьбу з дестабілізацією економіки, включаючи зростання інфляції, переміщення капіталу в тіньовий сектор економіки, корупцією (корпоративною корупцією як її різновидом), фінансуванням тероризму і організованою злочинністю, з фіктивними одноденними фірмами.

У результаті проведеного аналізу можна зробити висновок, що в українському кримінальному законодавстві інститут відповідальності юридичних осіб є новим і недосконалим. Для застосування його на практиці існує потреба у подальшому вдосконаленні положень чинного КК України. Приймаючи до уваги вищезазначені розглянуті аргументи, можна допустити, що запропоновані нововведення мають певні недоліки, які можуть призвести до необгрунтованого впливу на економічну активність в країні та спровокувати розширення випадків прояву корупції. Однак, як демонструє світова практика, кримінальна відповідальність юридичних осіб є ефективним методом боротьби з кримінальними правопорушеннями, в першу чергу в економічній сфері.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний кодекс України (редакція від 18.03.2016) // Відомості ВРУ.
2. Михайлов О.О. Юридична особа як суб'єкт злочину: іноземний досвід та перспективи його застосування в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / О.О. Михайлов ; Акад. адвокатури України. – Київ., 2008. – 18с.
3. Крайник Г. С. Теоретичний і практичний аспекти визнання юридичної особи суб'єктом злочину / Г. С. Крайник. // Теорія і практика правознавства. – 2013. – Вип. 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/tipp_2013_1_18.pdf.

СУДДЯ ЯК СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Логвиненко М.І.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри АГПФЕБ юридичного факультету
Сумського державного університету*

Основою побудови в Україні демократичної та правової держави є забезпечення ефективного механізму судового захисту. Судова влада є самостійною гілкою влади та повинна забезпечити захист гарантованих Конституцією України [1] та законами прав і свобод людини та громадянина, інтересів суспільства і держави. Суддя є посадовою особою державного органу судової влади, яка наділена повноваженнями здійснювати правосуддя і виконувати свої обов'язки на професійній основі. Проте, на практиці мають місце випадки вчинення кримінальних правопорушень суддями, - особами, які за своєю професійною діяльністю теоретично повинні не лише дотримуватись всіх норм чинного законодавства, а приймати законні справедливі судові рішення, призначати покарання, відповідні тяжкості вчинених злочинних діянь, пропагандувати абсолютне дотримання законності в усіх сферах життєдіяльності соціуму. Справедливі та виважені судові рішення (особливо пов'язані з призначенням покарання у вигляді позбавлення волі), здатні змінити долі учасників судового процесу (насамперед, обвинуваченого). Тому, особа, яка вирішила пов'язати своє життя з професійною суддівською діяльністю повинна володіти не лише глибокими знаннями чинного законодавства, а й бути високоморальним та порядним громадянином своєї країни.

В теорії кримінального права злочинами проти правосуддя визнаються передбачені розділом XVIII Особливої частини Кримінального кодексу (далі КК України), суспільно-небезпечні діяння, які посягають на процесуальну діяльність